

Mobiliteitsbrief

02

INTERVIEW

Bart Boucké (DMOW) over
het Verkeersveiligheidsplan

04

ACHTERGROND

Alternatieven voor
het zebepad

06

IN DE KIJKER

Het Gentse
Voetgangersplan

07

KORTJES

Inspiratie voor
veilige schoolomgevingen

Veilig te voet

Vlaanderen
is mobiliteit &
openbare werken

Voetgangers voorop

In het Verkeersveiligheidsplan Vlaanderen 2021-2025 kregen voetgangers een centrale plek naast fietsers. Bart Boucké, teamcoördinator verkeersveiligheid bij het Departement Mobiliteit en Openbare Werken (DMOW), vertelt waarom ze die plaats verdienen.

We streven naar nul ongevallen met zwaargewonde of dode voetgangers tegen 2040.”

Hoe is het gesteld met de verkeersveiligheid van voetgangers in Vlaanderen?

“Er is nog werk aan de winkel. In 2021, bij de opmaak van het Verkeersveiligheidsplan, viel op dat het aandeel voetgangers onder de verkeersdoden en gewonden aan het stijgen was. Op basis van de recentste ongevallendata halen we wel de vooropgestelde streefcijfers, maar die blijven hoog, té hoog. In 2022 waren er 260 verkeersongevallen met zwaargewonde en dode voetgangers. In de eerste helft van dit jaar zijn het er al 125. Dat moet omlaag.”

Wat zijn de grootste knelpunten?

“Vooral de snelheid van het gemotoriseerd verkeer bepaalt of een weg veilig overstekbaar is of niet. Een aangepast snelheidsregime, waaraan desnoods handhaving wordt gekoppeld, is dan ook noodzakelijk. De meeste ongevallen met voetgangers gebeuren namelijk tijdens het oversteken. Een zebrapad zou in theorie veilig moeten zijn, maar is dat niet altijd. Er zijn ook andere ingrepen die het oversteken veiliger kunnen maken, zoals een middeneiland, een voetpaduitstulping of een doorlopend trottoir.”

“De Vlaamse overheid en steden en gemeenten pakken vaak afzonderlijke knelpunten aan. Toch is een netwerkgerichte aanpak meestal beter. Er moet niet alleen aandacht zijn voor kwaliteitsvolle overstekplaatsen, maar ook voor veilige en comfortabele voetpaden en looproutes. Alleen zo krijg je de veiligheid voor voetgangers structureel omhoog.”

In het Verkeersveiligheidsplan Vlaanderen 2021-2025 gaat er veel aandacht naar voetgangers. Wat hopen jullie te bereiken?

“We gaan voluit voor Vision Zero. We streven naar nul ongevallen met zwaargewonde of dode voetgangers tegen 2040. Om dat ambitieuze doel te bereiken, werken we met tussentijdse streefcijfers. We mikken op een vierde van het aantal doden en zwaargewonden tegen 2025 in vergelijking met 2019. Tegen 2030 moet dat cijfer gehalveerd zijn.”

“In het Verkeersveiligheidsplan staan 37 maatregelen. Daarvan zijn er verschillende specifiek gericht op voetgangers. Zo stellen we dat de voetganger recht heeft op voldoende, kwalitatieve, veilige en overzichtelijke voetgangersoversteekplaatsen. We hebben ook maatregelen rond gevleugelde zebrapaden, veilige schoolroutes en -omgevingen, snelheidsregimes en nog veel meer. Waarschijnlijk tegen het einde van dit jaar lanceert het Agentschap Wegen en Verkeer het afwegingskader voetgangersoversteekvoorzieningen. Dat helpt lokale besturen om maatregelen om te zetten in doordachte infrastructuur.”

Wat kunnen lokale besturen nog doen?

“Als lokaal bestuur schenk je in je mobiliteitsplan best specifieke aandacht aan voetgangers. Geef ze de ruimte. Denk in voetgangersnetwerken. In zulke netwerken zorg je voor veilige looproutes tussen belangrijke bestemmingen zoals scholen, een bibliotheek of andere ontmoetingsplekken. Zo maak je niet alleen specifieke punten, maar volledige verplaatsingen een stuk veiliger.”

Benieuwd naar alle maatregelen uit het Verkeersveiligheidsplan?
Scan de QR-code of ga naar vlaanderen.be/verkeersveiligheidsplan-vlaanderen-2021-2025.

Alternatieven voor het zebrapad

Zebrapaden zijn niet overal de veiligste optie voor overstekende voetgangers. Maar wat zijn de alternatieven? Met het afwegingskader voetgangersoversteekvoorzieningen wil de Vlaamse overheid andere opties aanreiken aan lokale besturen.

DE KLASSIEKE OPTIE

Zebrapad

In Vlaanderen liggen relatief veel zebrapaden vergeleken met andere regio's. Op een zebrapad heeft een voetganger **altijd voorrang**. Hoewel het vaak een goede ingreep is, zorgen zebrapaden niet altijd voor een veiligere verkeerssituatie.

Sommige zebrapaden hebben **zelfs een negatief effect** op de verkeersveiligheid als ze weinig of niet gebruikt worden. Bestuurders vertragen dan onvoldoende of merken de zebrapaden niet tijdig genoeg op.

Een zebrapad geeft voetgangers soms ook een **vals gevoel van veiligheid**. Velen gaan ervan uit dat automobilisten hen sowieso opmerken en letten dan minder op.

© Agentschap Wegen en Verkeer

Komt eraan!

Het nieuwe afwegingskader voetgangersoversteekvoorzieningen verschijnt waarschijnlijk eind dit jaar. Dat handige document vertelt je alles over de meest geschikte oversteekplaats in elke situatie. Zodra het er is, lees je erover in de Mobiliteitsbrief.

De andere afwegingskaders vind je op vlaanderen.be/afwegingskaders.

DE ALTERNATIEVEN

Gevleugeld zebrapad

Gevleugelde zebrapaden zijn **onder andere nuttig in de omgeving van scholen**. Het zijn zebrapaden waarvan de witte strepen drie meter verlengd worden, tegen de rijrichting in.

Aan een gevleugeld zebrapad stoppen bestuurders eerder dan aan een klassiek zebrapad. Ze hebben er **meer overzicht** en zien meteen of het veilig is om door te rijden. Op die manier daalt de kans op dodehoekongevallen, vooral met vrachtwagens.

Staptip

Een nieuwigheid uit het afwegingskader is de staptip. Dat is de verzamelnaam voor alle **maatregelen die voetgangers helpen om veilig over te steken**, ook al hebben ze geen voorrang.

- **Middeneiland**
Met een eiland in het midden van de weg steken voetgangers de weg over in verschillende korte bewegingen, in plaats van in één keer. Zo hoeven ze maar op één rijrichting per keer te focussen.
- **Voetpaduitstulping**
Een voetpaduitstulping is een plaatselijke verbreding van het voetpad, eventueel gecombineerd met een versmalling van de rijbaan. Op die manier kunnen voetgangers een kortere afstand overbruggen. Extra paaltjes, verlichting of bomen kunnen bestuurders vertragen, zodat ze voetgangers sneller opmerken.

Doorlopend trottoir

Doorlopende trottoirs bestaan momenteel vooral in steden. Het zijn **voetpaden die doorlopen over een zijstraat**. Voetgangers hebben er altijd voorrang. Ze moeten het voetpad niet verlaten om over te steken en lopen in één beweging veilig verder.

© Agentschap Wegen en Verkeer

Gevleugeld zebrapad

© Google

Middeneiland

© Google

Voetpaduitstulping

© Fietsbult

Doorlopend trottoir

Gent gaat voor voetgangersvriendelijk

Stad Gent werkt al jaren aan voetgangersvriendelijke straten. Wij spraken met Veerle Bekaert van het Gentse Mobiliteitsbedrijf over hun Voetgangersplan.

Waarom hebben jullie een voetgangersplan?

“Je te voet verplaatsen heeft veel voordelen. Het is gezond, het nodigt uit tot sociale interactie en het is goed voor de lokale economie. Wandelen is dus al jaren een aandachtspunt in Gent. Het stadsbestuur wil structureel werk maken van een voetgangersvriendelijke openbare ruimte. Daarom zijn we enkele jaren geleden gestart met de opmaak van het Voetgangersplan. In januari 2023 keurde de gemeenteraad het Voetgangersplan goed. Nu zijn we volop bezig met de eerste acties.”

Waar willen jullie naartoe?

“In 2040 moet wandelen evident zijn voor elke Gentenaar. Elke verplaatsing te voet moet aangenaam en veilig zijn. Daarvoor hebben we drie ambities. Ten eerste willen we ervoor zorgen dat aandacht voor voetgangers verweven is in het hele beleid van de stad. Of je nu werkt rond stedenbouw, gezondheid of toerisme, iedereen moet aandacht hebben voor de voetganger. Ten tweede willen we een openbare ruimte creëren op maat van de voetganger. Dat betekent ruime, comfortabele en veilige voetpaden. De derde ambitie gaat over de mentaliteit van de Gentenaar. Wandelen door de stad moet het nieuwe normaal worden. Daarin spelen communicatie en sensibilisering een grote rol.”

Een lagere boordsteen aan een voetpad maakt soms al het verschil of iemand met een rollator naar de winkel kan of niet.”

Veerle Bekaert, adjunct van de directie Voetgangersbeleid

In het plan staan 16 acties. Wat houden ze zoal in?

“Sommige acties zijn strategisch. Zo organiseren we bijvoorbeeld een Voetgangersacademie. Die bestaat uit vormingen en kennisdagen voor andere stadsdiensten. Daarmee willen we bewustwording creëren en iedereen eigenaar van het voetgangersbeleid maken. Anderzijds zijn er ook heel wat concrete acties op het terrein. Zo maken we werk van allerlei kleine ingrepen die voetpaden veiliger en comfortabeler moeten maken, zoals een oversteekplaats of een lagere boordsteen. Dat kan al het verschil maken of iemand met een rollator naar de winkel kan of niet.”

Heb je tips voor andere besturen?

“Ga gewoon van start! Een voetgangersplan opmaken lijkt misschien een gigantische opdracht. Maar begin er gewoon mee en betrek meteen alle stadsdiensten. Zo kijkt gaandeweg iedereen meer met een voetgangersbril en zet je snel grote stappen vooruit.”

CIVINET.BE: het lerende netwerk met Europese inzichten voor gemeenten

Gemeenten hebben het vaak moeilijk om een goed beeld te krijgen van wat er zich allemaal afspeelt op het Europese niveau. CIVINET.BE to the rescue! Dat nieuwe, lerende netwerk van Mobiel 21 helpt gemeenten om het maximum uit Europese mobiliteitsprojecten te halen. Sluit je aan en ontdek hoe jouw gemeente kan profiteren.

mobiel21.be/civinet-be

Inspiratiebundel voor een veilige schoolomgeving

Bijna een miljoen Vlaamse kinderen en jongeren verplaatsen zich elke dag van en naar school. De inspiratiebundel ‘Aanpak voor een veilige schoolomgeving’ helpt bij het veiliger maken van schoolomgevingen en om er een echte ontmoetingsplek van te maken. Met een handige checklist inspireert het iedereen die wil bijdragen aan veilige schoolomgevingen.

vlaanderen.be/8-tot-80-norm

Studiedag Iedereen Mobiel

Mensen met een handicap maar ook ouderen, fietsers of ouders met een buggy, ervaren in 2023 nog heel wat moeilijkheden om zich vlot met het openbaar vervoer te verplaatsen. Hoe kunnen we het tij keren? Kunnen we leren uit het buitenland? Je leert het allemaal op Iedereen Mobiel, georganiseerd door vzw Dito. De studiedag vindt plaats op 16 november in het Provinciehuis in Leuven.

ditovzw.be

Registreer je mobiliteitsdata met NAP ITS

Lokale autoriteiten zijn vanaf 1 december 2023 verplicht om hun mobiliteitsdata te registreren op het nationaal toegangspunt voor intelligente vervoersystemen (NAP ITS). NAP ITS moet het voor leveranciers van reisinformatie of producenten van digitale kaarten gemakkelijker maken om mobiliteitsdata te gebruiken.

ngi.be

Nieuw online dashboard MoMo

Hoe populair is de elektrische fiets? Hoeveel elektrische voertuigen zijn er in Vlaanderen? Het nieuwe online dashboard Monitoring Mobiliteit of MoMo verzamelt alle mobiliteitstrends. Deze tool van het Departement MOW helpt vervoerregio's bij het monitoren en evalueren van de regionale mobiliteitsplannen. Alle beleidsmakers kunnen er mobiliteitscijfers opvolgen en verwerken. MoMo helpt zo om het Vlaamse mobiliteitsbeleid meetbaar en datagedreven te maken.

vlaanderen.be/monitoring-mobiliteit-momo

Agenda

17 oktober 2023

Opleiding: Aanpak Verkeersonveilige Situaties

9 november 2023

Opleiding: Werken aan een integraal parkeerbeleid

9 november 2023

Opleiding: Vlot op weg: wegenrecht voor lokale ambtenaren

16 november 2023

Studiedag: Ruimtelijke ordening en mobiliteit (NDM Lichtervelde)

16 november 2023

Studiedag: Iedereen Mobiel

28 november 2023

Congres: Gedragsinzichten voor een gezonde samenleving (NDM Mechelen)

1 december 2023

Opleiding: Eenvoudig aan de slag met aanvullende reglementen

4 december 2023

Gezondheidsconferentie Milieugezondheidszorg

Bekijk de agenda op mobiliteitsbrief.be/agenda.

ALS JE TE SNEL RIJDT, ZIE JE MINDER

Snelheidslimiet = veiligheidslimiet

Boetes volstaan niet om de Vlaming trager te doen rijden. Campagnes zoals deze van de Vlaamse Stichting Verkeerskundeblijven noodzakelijk om mensen ervan te overtuigen dat het respecteren van de snelheidslimiet voor meer verkeersveiligheid zorgt. Ook als lokaal bestuur kan je met communicatie en sensibilisering het verschil maken.

Download het campagnemateriaal op www.veiligverkeer.be/campagnes.

DEPARTEMENT
MOBILITEIT &
OPENBARE
WERKEN

Mobiliteitsbrief biedt lokale overheden informatie over hoe een duurzaam lokaal mobiliteitsbeleid uitgewerkt kan worden in samenwerking met andere partners en overheden. Alle Vlaamse burgemeesters, schepenen voor mobiliteit, mobiliteitsambtenaren en andere geïnteresseerde mobiliteitsprofessionals krijgen een exemplaar. **Redactie en vormgeving:** Connect Communicatie. **Redactieadres:** info@mobiliteitsbrief.be. **Redactieraad:** Vertegenwoordigers van het Departement Mobiliteit en Openbare Werken, het kabinet van de Vlaamse minister bevoegd voor Mobiliteit en Openbare Werken, het Agentschap Wegen en Verkeer, De Lijn, Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten, Vlaamse Stichting Verkeerskunde, Vias Institute. **Verantwoordelijke uitgever:** Filip Boelaert, Departement Mobiliteit en Openbare Werken (MOW), Koning Albert II-laan 20 bus 2, 1000 Brussel. © 2023 Vlaamse overheid – Departement Mobiliteit en Openbare Werken.

